

SINF DAN VA MAKTABDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL QILISHDA TASHKILOTCHILARGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Bahtiyorova Asila O'ktam qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy Pedagogika Universiteti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 3-bosqich talabasi

baxtiyorovaasila18@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada sinfdan va maktabdan tashqari tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil qilishda tashkilotchilarning tutgan o'rni va ular uchun zarur bo'lgan kasbiy, shaxsiy va pedagogik kompetensiyalar tahlil etilgan. Maktab muhitida o'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish orqali ularning ijtimoiy, axloqiy va madaniy rivojlanishiga ta'sir ko'rsatish mexanizmlari yoritilgan. Maqolada tashkilotchilarga qo'yiladigan zamonaviy talablar, ularning vazifalari va faoliyatlarining samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: sinfdan tashqari ishlar, maktabdan tashqari tarbiya, tashkilotchi, pedagogik kompetensiya, tarbiyaviy jarayon, ijtimoiy faoliyat, o'quvchi rivoji.

Аннотация: В данной статье анализируется роль организаторов в эффективной организации воспитательной работы вне класса и вне школы и необходимые им профессиональные, личностные и педагогические компетенции. Выделены механизмы влияния на социальное, нравственное и культурное развитие учащихся через содержательную организацию их свободного времени в школьной среде. В статье представлены современные требования к организаторам, их задачи и рекомендации по повышению эффективности их деятельности.

Ключевые слова: внеклассная деятельность, вне школы, организатор, педагогическая компетентность, образовательный процесс, социальная активность, развитие учащихся.

Abstract: This article analyzes the role of organizers in the effective organization of educational work outside the classroom and outside the school and the professional, personal and pedagogical competencies necessary for them. The mechanisms of influencing the social, moral and cultural development of students through the meaningful organization of their free time in the school environment are highlighted. The article presents modern requirements for organizers, their tasks and recommendations for increasing the effectiveness of their activities.

Keywords: extracurricular activities, outside the school, organizer, pedagogical competence, educational process, social activity, student development.

Zamonaviy ta'lim tizimida nafaqat dars jarayonining samaradorligini oshirish, balki sinfdan va maktabdan tashqari tarbiyaviy ishlarni tashkil etish ham muhim

ahamiyatga ega. O'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil qilish, ularning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashda tashkilotchilarning o'rni katta.

Sinfdan va maktabdan tashqari ishlar o'quvchilarning bilim doirasini kengaytirish, ijtimoiy faolligini oshirish, qobiliyat va iste'dodlarini namoyon etish, ijtimoiylashuvini ta'minlash kabi vazifalarni bajaradi. Bunday ishlarda tashkilotchining roli — jarayonni to'g'ri rejalashtirish, bolalarning qiziqish va ehtiyojlarini inobatga olish, xavfsizlikni ta'minlash, ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yishdan iborat.

Tashkilotchilarga quyidagi talablar qo'yiladi:

1. Pedagogik kompetensiya – pedagogik nazariy bilimlarga ega bo'lishi, bolalarning yosh va psixologik xususiyatlarini bilishi zarur.
2. Shaxsiy sifatlar – mas'uliyatli, tashabbuskor, muloqotga ochiq, sabrli va ijtimoiy faollikka ega bo'lishi kerak.
3. Tashkiliy qobiliyat – tadbirlarni rejalashtirish, guruh bilan ishlash, muammolarni hal qilish va vaqtni boshqarish qobiliyatiga ega bo'lishi lozim.
4. Axloqiy fazilatlar – halollik, adolatparvarlik, bolalarga nisbatan mehribonlik va e'tiborli bo'lish.

Shuningdek, tashkilotchilar zamonaviy texnologiyalardan foydalana olishlari, psixologik-pedagogik yondashuvlarni o'z faoliyatlarida qo'llay olishlari muhim. Tashkilotchilar faoliyatining yana bir muhim yo'nalishi – o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat, fuqarolik ongini va yetakchilik qobiliyatlarini shakllantirishdir. Sinfdan va maktabdan tashqari tadbirlar — bu faqatgina madaniy hordiq emas, balki o'quvchilarga jamiyat hayotidagi ijtimoiy jarayonlarni anglash, o'z o'rnini topish, jamoa bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarur muhitdir.

Sinfdan va maktabdan tashqari ishlarning turlari va shakllari

Sinfdan va maktabdan tashqari tarbiyaviy ishlar turli shakllarda tashkil etilishi mumkin. Ularga quyidagilar kiradi:

Madaniy-ma'rifiy tadbirlar – bayramlar, teatr tomoshalari, musiqa kechalari, ekskursiyalar, muzeylarga sayohatlar orqali o'quvchilarning madaniy saviyasi oshiriladi.

Sport-sog'lomlashtirish ishlari – spartakiadalar, mini-turnirlar, sport klublari orqali sog'lom turmush tarzi targ'ib qilinadi.

Fan va texnika yo'nalishidagi ishlar – fan haftaliklari, olimpiadalar, laboratoriya tajribalari, texnik ijodiy ko'rgazmalar orqali iqtidorli o'quvchilar aniqlanadi.

Mehnat-ta'limiy faoliyatlar – maktab hududini obodonlashtirish, mehnat haftaliklari, amaliyotlar orqali o'quvchilarda mehnatsevarlik tarbiyalanadi.

Ekologik va tabiiy-himoya tadbirlari – tabiatni asrashga qaratilgan aksiyalar orqali ekologik ong shakllanadi.

Bu tadbirlarning har birida tashkilotchining o'rni beqiyos bo'lib, u ishlarni metodik jihatdan to'g'ri tashkil etishi talab etiladi.

Tashkilotchining pedagogik va metodik yondashuvlari

Har qanday tashkiliy ish muvaffaqiyatli bo'lishi uchun pedagogik yondashuv asosida olib borilishi lozim. Tashkilotchilar:

Yoshga mos psixologik yondashuvdan foydalanadi;

Qiziqtiruvchi, interfaol uslublardan foydalanadi (masalan: rolli o'yinlar, breynring, interaktiv mashg'ulotlar);

Baholash mezonlari va tahlil asosida ish natijalarini aniqlaydi;

Individual yondashuv asosida har bir o'quvchining ehtiyojiga e'tibor qaratadi.

Tashkilotchilar duch keladigan muammolar

Ko'plab maktablarda sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil qilishda quyidagi muammolar kuzatiladi:

Moliyaviy va moddiy-texnik ta'minotning yetishmasligi;

Ota-onalar bilan yetarli hamkorlik bo'lmasligi;

O'quvchilarning qatnashishga bo'lgan rag'batining pastligi;

Tashkilotchilarning metodik bilim va malakasining yetarli emasligi.

Shu sababli, bu sohada muntazam malaka oshirish kurslari, metodik seminarlar va tajriba almashish anjumanlari o'tkazilishi maqsadga muvofiq.

Zamonaviy yondashuvlar

Bugungi kunda ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar jadal kirib kelmoqda. Bu holat sinfdan va maktabdan tashqari ishlarga ham taalluqlidir. Zamonaviy tashkilotchilar quyidagi usullardan foydalanishlari kerak:

Onlayn tadbirlar (vebinarlar, masofaviy viktorinalar);

Digital platformalar orqali to'garaklar va klublar faoliyatini tashkil etish (Google Classroom, Edmodo va h.k.);

Mobil ilovalar orqali o'quvchilarni jalb qilish (masalan, o'yin shaklidagi ilmiy testlar, kundalik rejalashtiruvchilar).

Shuningdek, tashkilotchilar media-savodxonlik, internet etikasi, axborot xavfsizligi kabi zamonaviy mavzularda ham o'quvchilarga targ'ibot olib borishlari lozim.

Bunda tashkilotchilar quyidagi yo'nalishlarda faoliyat olib boradilar:

To'garaklar va klublar faoliyatini yo'lga qo'yish: san'at, sport, texnika, fan yoki boshqa sohalar bo'yicha o'quvchilarni qiziqtiradigan to'garaklarni tashkil etish orqali ularning iste'dodini rivojlantirish.

Ijodiy loyihalarni tashkil etish: o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va muammolarni hal qilish ko'nikmasini rivojlantirish maqsadida turli tanlovlar, viktorinalar, debatlar va loyihalar o'tkaziladi.

Xayriya va ijtimoiy tadbirlar tashkil etish: mehr-shafqat, hamdardlik va g'amxo'rlik tuyg'ularini mustahkamlash uchun yetim bolalar, nogironlar yoki keksa kishilar bilan uchrashuvlar, xayriya aksiyalari o'tkaziladi.

Ekologik tarbiya tadbirlari: daraxt ekish, hududni obodonlashtirish, ekologik viktorinalar orqali o'quvchilarda tabiatga e'tiborli munosabat shakllantiriladi.

Shuningdek, sinfdan va maktabdan tashqari ishlarda jamoaviy hamkorlik tamoyili muhim o'rin tutadi. Bu jarayonda o'qituvchilar, ota-onalar, mahalla va boshqa hamkor tashkilotlar bilan aloqalar samarali yo'lga qo'yilishi kerak. Tashkilotchilar ushbu aloqalarni muvofiqlashtirib, o'quvchilarning tarbiyasi bo'yicha kompleks yondashuvni ta'minlashadi.

Xulosa.

Tashkilotchilarning sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni to'g'ri tashkil etishdagi muvaffaqiyati ularning kasbiy va shaxsiy sifatlariga bevosita bog'liq. Shuning uchun ushbu yo'nalishda kadrlar tayyorlash, ularni malaka oshirish va doimiy metodik yordam ko'rsatish muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada, tarbiyaviy ishlar yanada sifatli va maqsadga muvofiq yo'lga qo'yiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — T.: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, 2020-yilgi tahriri.
3. Mavlonova R. "Pedagogik texnologiyalar asoslari", Toshkent, 2019.
4. Toshpulatova G'. "Tarbiyaviy ishlar metodikasi", Toshkent, 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining metodik qo'llanmalari, 2021–2023 yillar.